

met slechts 41 % winst was verkocht, daar met de schepen naar Azië nauwelijks in de behoefte kan worden voorzien en er te Batavia 75 % op te behalen is. Daarom is op 4 augustus 1761 besloten geen ijzer naar Perzië, Surat, Malabar of Sumatra's Westkust voor verkoop te zenden en om de besturen te verbieden meer te bestellen dan voor eigen gebruik volstrekt nodig is. [fol. 17] De kantoren waar er op ijzer niet genoeg winst wordt gemaakt, krijgen niet meer dan dat. Betreffende de eerst goedgekeurde, maar later onbruikbaar bevonden, smeekolen wordt verwezen naar het antwoord in de marge van het extract uit de brief uit Nederland van 10 oktober 1758, gevoegd bij de brief uit Makassar van 3 mei 1760. Daaruit blijkt dat de baas-smid zich heeft beholpen met door hem betaalde houtskool en dat de smeekolen van die plaats onbruikbaar waren. Dat zou gebleken zijn uit de monsters die in het najaar van 1759 met de Nieuw Nieuwerkerk, Oudkarspel en Amstelveen aan de kamers van Zeeland en Amsterdam zijn gezonden. Ten aanzien van het verwijt dat in 1758 particuliere schepen uit Ambon en Banda niet allen en slechts met weinig rijst zijn teruggekeerd, wordt opgemerkt dat vijf van de zes Ambonse schepen met 100 last rijst teruggingen en [fol. 18] het zesde naar Surabaya voer, waar veel rijst wordt verhandeld door schepen die uit Ambon en Banda direct naar Batavia gaan en daarlangs terugkeren.)

Van de acht Bandase burgersloepen in 't selfde jaar op Macasser gekomen, waren weliswaar maar vijf naar huys gekeerd, maar U Wel Ed. Hoogagtb. gelieven in aanmerking te neemen dat de lijst dier aangekomene en vertrokken vaartuygen al in de maand oktober, bij de depeche der laatste advieses van dat jaar, opgemaakt sijnde, het vertrek van de drie overige sloepen daarbij niet konde bekend gesteld worden, wijl deselve, gelijk doorgaans om de dan eerst doorbrekende westelijke winden geschiet, eerst na dien tijd vertrokken zijn.

Fol. 18r-v.

(De aanbeveling om aan Ambonse en Bandase burgers uitsluitend voor rijst vaart op Makassar toe te staan, wordt opgevolgd en het bestuur is bevolen dit na te komen. In de vergadering van 26 juni 1760, waarin de brief van Heren XVII van 2 oktober 1759 werd behandeld, is besloten wissels slechts met een agio van 4 % uit te geven [fol. 19] en geen uitzondering meer te accepteren onder het voorwendsel van ernstige behoefte aan geld. De schadelijke gevolgen van herhaalde wijzigingen van opperhoofden van de kantoren worden, net als door Heren XVII, onderkend. Wie uitblinken in trouw en liefde voor de Compagnie, zullen bewogen worden aan te blijven. Dit gebeurde met betrekking tot oud-gouverneur Roelof Blok en er zou mee door gegaan zijn, als hij niet zo graag gerepatrieerd zou zijn. Hij vertrekt nu met veel lofprijzingen en tot een voorbeeld voor anderen.)

BANDJARMASIN

Heren XVII klaagden over de geringe peperleverantie uit Bandjarmasin in 1758. Hoewel de twee laatste jaren weer slechter waren, was er een verbetering. [fol. 20] In 1759 werd 967765 lb verworven, 618.000 lb in 1760 en 601.082 lb in 1761. Het was inderdaad wenselijk geweest dat de Hoge Regering uitleg had gegeven over het in 1747 gesloten maar nooit geratificeerde verdrag. Daarop wordt geantwoord)

---dat wij in latere dagen ons overtuygd hebben gevonden van nimmer op eene compleete voldoening van de zijde der Banjareesen te kunnen staat maken, omdat sij, en voornamelijk de jongst overleeden vorst, daarop al vrij veel speculatie maakten. En dit is de reden dat van onsen kant best g'oordeeld is dat werk maar in sijne gedaante te laten.

Fol. 20r.

(Over het bouwen van een versterkt kantoor, wat Heren XVII slechts nadelig vonden, is al geschreven in de brief van 15 oktober 1760. In de brief van 15 november 1760 naar Bandjarmasin was het besluit van 26 juni om de bouw toe te staan, medegedeeld. Maar toen de resident in zijn brief van 14 mei 1761 op de kwade gevolgen wees die zo'n bouw bij de achterdochtige Bandjarees reeds had veroorzaakt, is op 2 juli ter vermijding van nadelige gevolgen besloten [fol. 21] geheel van bouw af te zien. De resident is slechts opgedragen om binnen een eenvoudige omheining een betamelijke woning voor het personeel met een paar